

„APÁM LETT AZ A BIZONYOS JÓ TANÁR”

Minden idők egyik legnagyobb magyar gondolkodója, pedagógiai gondolkodója is, eredményes gyakorló tanár volt. Tanítványai vallottak erről, akiket hódmezővásárhelyi emigrációjában gimnáziumban tanított. A tantárgyi integráció s más reformpedagógiai elképzelések elméleti alapozója pontosan tudta, hiába a professzori szintű tudás, ha nincs út lélektől lélekig, az egyes pedagógustól az egyes tanítványig. Apjára, Németh Józsefre, a középiskolai tanárra emlékezik „A jó tanár” című esszéjében, abból az apropóból, hogy Tersánszky Józsi Jenő idősebb korában már, megjelentetett egy cikket, amelyben Németh Józsefről ír, az egyetlen tanárról, aki benne, a rossz tanulóban felfedezte az értéket.

„Tersánszky Józsi Jenő rossz tanuló emlékezésében apám lett az a bizonyos jó tanár, aki tanítványait egyenleg kezel, s a rossz jegyű deákban is meglátja a jót, sőt elő is csalja belőle.”

(A jó tanár)

SZEMELGETŐ

a hazai pedagógiai szakirodalomból

Tóth Albert: A pedagógiai vezetés stílusa (Pszichológia a gyakorlatban 45. sz. 1985.

Zsolnai József—Zsolnai László: Mi a baj a pedagógiával?

Zsolnai József: Nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelés (Tankönyvkiadó 1986/7)

Közelmúltunk néhány pedagógiai vonatkozású könyvére, dolgozatára hívja fel a figyelmet a recenzens. A nevelésben, oktatásban zajló különféle mai vállalkozások, kísérletek, kiderül az ismeretésekből, a 80-as évek hazai reformtörekvéseiből nőttek ki. Jó, ha ez a felismerés tudatosodik bennünk.

A Pszichológia a gyakorlatban című sorozat egyik, a 45. száma érdeklődésünk körébe tarthat. Benne Tóth Albert A pedagógiai vezetés stílusa című tanulmányában (Akadémiai Kiadó, Bp., 1985) egy kiválasztott pedagógiai csoportban azt vizsgálja, milyen nevelői magatartásokkal, vezetési stílusjegyekkel jellemezhetők a pedagógusok, és hogy ezek a sajátosságok milyen összefüggésben vannak munkájuk eredményével, esetleges kudarcaikkal, tevékenységük iskolai, illetve társadalmi értékelésével. Tóth Albert munkájához a K. Lewin, illetve Lippit és White által kísérletileg megalapozott demokrata, autokrata, laissez faire stílust vette számitásba. Vizsgálódásának előfeltételeiben szerepelnek az említett kutatók által megfogalmazott következtetések: mint például az, hogy a „demokratikus vezetésknél jobb a légkör, nagyobb fokú az együttműködés, több a baráti megnyilvánulás, erősebb a csoporttal való törődés, nagyobb mértékű a munka iránti érdeklődés és a munkával kapcsolatos alkotó gondolkodás. Autokratikus vezetésknél rossz a légkör, több az ellenséges megnyilvánulás, az elégedetlenség, nagyobb a függőség, csökken a csoport stabilitása, jelentős a végzett munka, de minimális a munka iránti spontán érdeklődés. A laissez faire vezetési stílus anarchiát, fegyelmezetlenséget eredményez, a csoport tagjai elbizonytalanodnak, keveset és rosszul dolgoznak.” A szemrevételezett pedagógusok körében ezek a típusok nem jelentkeztek tisztán. Tóth Albert a következő nevelői magatartásmodelleket tudta elülöníteni egymástól: kirajzolódott egy olyan csoport, amelyik a konstruktív demokratikus típusú vezetési stílust mondhatja magáénak, egy másik, amelyikben az előbbi társul bizonyos tekintélyelvűsége utaló vonásokkal, egy harmadik tagjai ugyanazt engedékenységre, erélytelenségre utaló vonásokkal párosították, és szerepelt negyedikként egy olyan csoport, amelyben a résztvevők a tekintélyelvű vezetési stílust konstruktív vonásokkal vegyítették, az ötödikbe azok tartoztak, akikre a nem konstruktív, engedékeny, erélytelen típusú vezetési stílus jellemző bizonyos demokratikus vonásokkal, s hatodikként különült el azok közege, akik az ún. nem konstruktív, tekintélyelvű-engedékeny, erélytelen típusba sorolhatók.

Tóth Albert elemzését azzal a megállapítással zárja, hogy az oktatási-nevelési tevékenység színvonalának emeléséhez nagyobb figyelmet kell fordítani a leendő pedagógusok kiválasztására, a képzésükre és továbbképzésükre. Javasolja, hogy a felvételi vizsgákon kerüljön sor azon személyiségjegyek vizsgálatára is, amelyek megléte a jó pedagógus-személyiség formálása, kialakítása szempontjából meghatározó. Fontosnak tartja, hogy ezen túl a tanár- és tanítóképzésben ne csak ismeretek közvetítéséről gondoskodjanak, hanem ügyeljenek a személyiségfejlesztő, a nevelővé, a vezetővé válás folyamataira is. Fejlesszék azokat a képességeket, amelyek szükségesek az eredményes pedagógiai munkában, így például gondoljanak a kommunikatív, metakommunikatív, az empátiára való képesség kialakítására, a konfliktusos nevelési szituációk megoldására való alkalmasságra, az interperszonális kapcsolatok kiépítésének elsajátítására, segítsék hozzá a leendő nevelőket alapos önismerethez, önértékelési, értékelési rendszerhez.